

การพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม
และความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

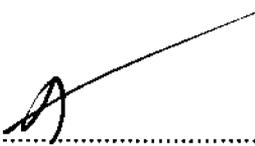
สิริลักษณ์ ยืนยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เสนอโดย นางสาวสิริลักษณ์ ยืนยง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

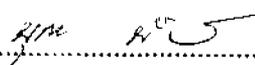

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)

วันที่ 21 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.เนติ เฉลยวาเรศ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีนทิพย์ ภู่อำลี้)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุพา ยิ้มพงษ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.ทีภาวรรณ เลขาวิฉนะ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีนทิพย์ ภู่อาลี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุพา ยิ้มพงษ์
ชื่อนักศึกษา	สิริลักษณ์ ยืนยง
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายทั่วไป คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามจันทน์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.845 3) แบบวัดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย 4) แบบสอบถามเจตคติต่อหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t - test) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานทางราชการต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของนักเรียน และส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน สังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดว่าควรพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญประเมินผลหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามจันทน์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย พบว่า ความมีวินัย ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในด้านเจตคติ พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร ปรับเพิ่มเวลาเรียนจาก 10 ชั่วโมง เป็น 12 ชั่วโมง

Thesis Title A development of Curriculum for Promoting 'Virtue and Ethics' and
'Being Thai' of Social Studies, Religion and Culture Learning Strand
for Prathomsuksa 4 Students

Thesis Advisors Asst. Prof. Sarintip Pusamlee
Asst. Prof. Yupa Yimpong

Name Siriluck Yeunyong

Concentration Curriculum and Instruction

Academic Year 2009

ABSTRACT

This research had a general purpose to develop a curriculum for promoting 'virtue and ethics' and 'being Thai' of Social Studies, Religion and Culture Learning Strand for Prathomsuksa 4 students. The specific purposes were to 1) study basic information, 2) develop a curriculum, 3) trial a curriculum and 4) evaluate and improve a curriculum. The sample obtained by simple random sampling totaled 17 Prathomsuksa 4 students during the second semester of the academic year 2009 from Wad Sam Jun School, Si Prachan District, Suphan Buri Province. The instruments employed were 1) a curriculum for promoting 'virtue and ethics' and 'being Thai', 2) a learning achievement test with a reliability of 0.845, 3) a behavioral test on 'virtue and ethics' and 'being Thai' and 4) an attitude questionnaire towards that curriculum. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The findings showed that:

1. from the studying basic information, it showed that governmental offices needed communities to get involved in educational management to relate with problems and student's needs. They also supported for doing the curriculum to suit with communities in order to let students be able to use this knowledge in developing themselves, being smart and good people, having 'virtue and ethics and 'being Thai', and being able to live in society happily. Involved persons also suggested that the curriculum should be implemented.

2. the developed curriculum was comprised of principle, objective, structure, course description, content, studying period, learning activity, learning media and

sources, measurement and evaluation and lesson plan. The experts found that the curriculum was suitable.

3. from trialing the curriculum, the researcher found that students had attention in studying, reasonably shared their opinions, participated in learning activities and was able to use the knowledge in their daily lives.

4. from evaluation and improvement, it was found that students had higher learning achievement after using the developed curriculum at a significance level of .05. For their behaviors of 'virtue and ethics' and 'being Thai', the researcher found that their discipline, frugality, gratitude, honesty, being proud of 'being Thai' were at the highest level. Students had attitude at the highest level in overall. The curriculum should be adjusted by increasing studying period from 10 hours to 12 hours.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมุ่งศึกษาการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีนทิพย์ ภู่อาลี ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุพา ยิ้มพงษ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.เนติ เฉลยวาเรศ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและชี้แนะแนวทางข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง ดร.เนติ เฉลยวาเรศ ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองสรวง ผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียน โรงเรียนวัดสามจุ่น เป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รุ่นที่ 13 ขอขอบคุณ คุณประสิทธิ์ ยืนยง คุณชนาตล ยืนยง คุณณัฐนิชา ยืนยง ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดามารดา ครู อาจารย์ ทุกท่านที่ให้ความเมตตาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สิริลักษณ์ ยืนยง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	15
วิสัยทัศน์.....	15
หลักการ.....	15
จุดหมาย.....	15
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	16
คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	17
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	17
หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร.....	19
ความหมายของหลักสูตร.....	19

บทที่ 2 (ต่อ)

ความหมายหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย	20
ความสำคัญของหลักสูตร.....	21
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	22
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร.....	25
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร.....	26
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	29
การประเมินผลหลักสูตร.....	32
คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	34
ความหมายของคุณธรรม.....	34
ความหมายของจริยธรรม.....	34
ความหมายของความเป็นไทย.....	36
องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	36
แนวทางการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	50
การวัดคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	51
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
ขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	56
แนวทางในการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	58
เจตคติ.....	58
ความหมายของเจตคติ.....	58
ลักษณะของเจตคติ.....	59
องค์ประกอบของเจตคติ.....	59
วิธีการวัดเจตคติ.....	61
แบบวัดเจตคติ.....	62
เจตคติต่อหลักสูตร.....	63
พฤติกรรม.....	63
ความหมายของพฤติกรรม.....	63
กระบวนการเกิดพฤติกรรม.....	64
วิธีการวัดพฤติกรรม.....	65

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
เครื่องมือวัดพฤติกรรม.....	65
พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
งานวิจัยในประเทศ.....	67
งานวิจัยต่างประเทศ.....	72
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	76
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	76
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) การพัฒนาหลักสูตร.....	83
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) การทดลองใช้หลักสูตร.....	87
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร..	89
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	99
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) ผลการพัฒนาหลักสูตร.....	110
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) ผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	114
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development) ผลการประเมินผลและปรับปรุง หลักสูตร.....	116
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	126
วิธีดำเนินการวิจัย.....	126
สรุปผลการวิจัย.....	129
อภิปรายผล.....	133
ข้อเสนอแนะ.....	137
บรรณานุกรม.....	139
ภาคผนวก.....	148
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	149

	หน้า
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	155
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์.....	157
ภาคผนวก ง หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์.....	159
ภาคผนวก จ เครื่องมือสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร.....	161
ภาคผนวก ฉ หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	176
ภาคผนวก ช แบบประเมินหลักสูตรฉบับร่าง.....	262
ภาคผนวก ซ เครื่องมือประเมินผล.....	269
ภาคผนวก ฌ รายนามผู้ให้ข้อมูลในการสร้างหลักสูตร.....	303
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	305

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญญัตราง

		หน้า
ตาราง 1	สรุปรวิธั้ดำเนินการวิจัย ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	81
ตาราง 2	สรุปรวิธั้ดำเนินการวิจัย ชั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร.....	86
ตาราง 3	สรุปรวิธั้ดำเนินการวิจัย ชั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร.....	88
ตาราง 4	สรุปรวิธั้ดำเนินการวิจัย ชั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร	97
ตาราง 5	ความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ สัมภาษณ์.....	103
ตาราง 6	ความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักเรียน.....	107
ตาราง 7	ความถี่และร้อยละเกี่ยวกับความต้องการในการเรียนหลักสูตรการสร้าง เสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	108
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความพฤติกรรมการเรียน	117
ตาราง 9	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ความเข้าใจก่อนการ ทดลองใช้และหลังการทดลองใช้หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทย.....	118
ตาราง 10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความพฤติกรรมการมี คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยด้านความมีวินัย.....	119
ตาราง 11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความพฤติกรรมการมี คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยด้านความประหยัด.....	120
ตาราง 12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความพฤติกรรมการมี คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยด้านความกตัญญูกตเวที.....	120
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความพฤติกรรมการมี คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยด้านความซื่อสัตย์สุจริต.....	121
ตาราง 14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความพฤติกรรมการมี คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยด้านความภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย.....	122
ตาราง 15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความเจตคติของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย.....	123

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ภาพ 2 แบบแผนการวิจัย.....	87

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี